

Naoorlogse school is een monument

1967: Lagere school volgens nieuwste inzichten.

foto robert lantos anp

*WILMA KEMPINGA EN TJEERD WESSEL,
STICHTING MEVROUW MEIJER, IDEËEL
ONDERZOEKSBUREAU OP HET TERREIN
VAN SCHOOLARCHITECTUUR*

Welke afzonderlijke gebouwen wel of niet op de lijst van 89 nieuwe rijksmonumenten uit de jaren 1959-1965 thuishoren, is een mooi onderwerp voor een gezelschapsspel. Een cruciaal ingrediënt van de naoorlogse wijk ontbreekt nog volledig: de basisschool. Of, zoals ze toen heetten, de kleuterschool en de lagere school. Er zijn destijds vele honderden scholen gebouwd om de grote naoorlogse kinderscharen op te vangen en hen een venster op de toekomst te bieden. Het was een tijd van optimisme en geloof in de toekomst, en de schoolgebouwen die daarvan de uitdrukking waren, verdienen alleen al om die reden meer aandacht dan ze wordt gegund.

Het ontwerp en de bouwmethode van deze scholen was in hoge mate gestandaardiseerd. Ze hadden grote, ruime, lichte lokalen. Een bekend voorbeeld zijn de H-scholen, zo genoemd vanwege hun H-vormige plattegrond, waarbij desgewenst twee H's konden worden samengevoegd tot een patioschool.

Deze 'gewone' scholen zijn zo slim en flexibel ontworpen dat ze met gemak een halve eeuw van onderwijsvernieuwingen hebben kunnen opvangen. Ze kunnen nog jaren mee, mits technisch bij de tijd

gebracht. Een aantal van deze scholen bestaat nog. Maar ze worden in rap tempo zeldzamer. Een groot aantal scholen is al gesloopt. Veel andere hebben respijt gekregen, dankzij de crisis, die de sloopplannen heeft vertraagd.

Net als de naoorlogse kerken verdienen de scholen een zorgvuldige, liefdevolle, beschermende behandeling. Het aanwijzen van een van de vele honderden systeem scholen tot rijksmonument zou een waardevol signaal zijn.

Deze scholen hebben de bescherming veel harder nodig dan bijna ieder ander bouwtype. Niet alleen vanwege hun architectuurhistorische betekenis, hun gebruikswaarde en het financiële voordeel, maar nog wel het meest omdat ze een onlosmakelijk deel zijn van de collectieve herinnering van vele naoorlogse generaties.